

Valtuustoaloite, Kolmen kilometrin suojaetäisyys kaikkiin Virroilla mahdollisesti toteutuviin tuulivoimahankkeisiin

KH 29.05.2023 § 189
113/00.01.01.01/2023

Valmistelija

Kaavoitus ja kehittämispäällikkö

Valtuuston kokouksessa 20.2.2023 jätettiin valtuustoaloite kolmen kilometrin suojaetäisyys edellytykseksi kaikkiin Virroilla mahdollisesti toteutuviin tuulivoimahankkeisiin. Aloitteen allekirjoitti 5 valtuutettua.

Tuulivoimalat tuottavat sähköä saasteettomasti ja vähentävät sähköntuotannon tarvetta hiilellä, öljyllä ja kaasulla. Suomessa tuulivoiman osuus sähkön kokonaistuotannosta on vielä suhteellisen pieni, mutta EU:n energia- ja ilmastopoliittisten linjausten mukaisesti tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuutta merkittävästi. Valtioneuvoston 24.11.2016 hyväksymässä kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa 2030 on linjattu, että uusiutuvan energian käyttöä lisätään niin, että sen osuus energian loppukulutuksesta nousee yli 50 % 2020-luvulla. Strategian alueiden käyttöä koskevan linjauksen mukaan alueidenkäytön suunnittelussa varaudutaan Suomen tuulivoimapotentiaalin laajamittaiseen hyödyntämiseen.

Tuulivoimaloista aiheutuvat vaikutukset riippuvat pitkälti tuulivoimaloiden sijainnista, koosta ja alueen ympäristöarvoista. Tuulivoimarakentamisen ohjauksen keskeisenä tavoitteena on eri toimintojen yhteensovittamisen kautta löytää tuulivoimarakentamiselle parhaiten soveltuvat alueet. Samalla ehkäistään tuulivoimaloista luonnolle ja ihmisten elinympäristölle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia.

Tuulivoimaloiden sijoittamisessa tulee ottaa huomioon myös teknistaloudelliset tekijät sekä muu alueidenkäyttö. Alueen teknistaloudelliseen soveltuvuuteen ja kannattavuuteen vaikuttavat monet tekijät. Keskeisiä näistä ovat tuuliolosuhteet, liitynnät sähköverkkoon, rakentamista ja huoltoa tukeva infrastruktuuri sekä rakenteiden perustamisolosuhteet.

Tuulivoimarakentamiseen sovelletaan pääsääntöisesti samoja säännöksiä kuin muuhunkin rakentamiseen. Suuren tuulivoimaloiden toteutuksen tulee lähtökohtaisesti perustua maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) mukaiseen kaavoitukseen, jossa määritellään tuulivoimarakentamiseen soveltuvat alueet. Tuulivoimalan rakentaminen edellyttää aina rakennuslupaa tai toimenpidelupaa. Tuulivoimarakentamisen suunnittelun kokonaisuuteen kuuluvat olennaisena osana sähkönsiirtoon tarvittavat voimajohdot sekä tuulivoimaloiden osien kuljettamiseen tarvittavat liikenneväylät kullekin sijoituspaikalle.

Tuulivoimarakentamista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain muutos (134/2011) tuli voimaan 1.4.2011. Muutoksen myötä yleiskaavaa on mahdollista käyttää aikaisempaa useammin tuulivoimarakentamisen suunnitteluvälineenä. Lakimuutos mahdollistaa rakennusluvan myöntämisen tuulivoimaloille tietyin edellytyksin suoraan yleiskaavan perusteella.

Tuulivoimaloiden sijainnin suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon ympäristön ominaisuudet sekä muu alueiden käyttö kuten asutus ja esimerkiksi lentoliikenteen ja puolustusvoimien toiminta.

Suomessa ei ole sitovaa määräystä siitä, mille etäisyydelle asutuksesta tai muista toiminnoista tuulivoimalat voidaan sijoittaa, eikä myöskään etäisyyttä koskevaa valtakunnallista ohjeistusta. Sen sijaan tuulivoimaloiden sijainnin suhde asutukseen ratkaistaan hankekohtaisesti osana hankkeen ympäristövaikutusten arviointia YVA ja kaavoitusmenettelyä. Suojaetäisyyden määrittelyn pohjana ovat erityisesti melua koskevat ohjearvot.

Melun osalta suojaetäisyydet tuulivoima-alueelle määritellään mallintamalla tuulivoimaloista aiheutuvaa melua ja vertaamalla sitä ohjearvoihin, jotka on määriteltty valtioneuvoston asetuksessa tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetuksessa (545/2015). Välkkeen osalta vastaavia ohjeita ei ole, vaan sen arvioinnin osalta on viitattu ulkomaisiin suosituksiin. Kaavassa tuulivoimalat sijoitetaan siten, että melun ja välkkeen määrä ei ylitä ohjearvoja.

Kaavassa ei siis voi antaa määräystä, joka rajoittaa oleellisella tavalla maanomistajan oikeuksia, ellei sille ole perusteita. Näin ollen ei voi antaa rakentamisrajoitusta alueelle, tai määrätä suojaetäisyyttä tuulivoima-alueelle, perustelematta sitä selvityksin.

Kuntien itse asettamat vähimmäisetäisyydet eivät täytä MRL:n 9§ 1 mom. vaatimusta selvityksistä. Kaavassa ei voi asettaa rakentamisrajoitusta kunnan itse asettaman vähimmäisetäisyyden mukaan tai alueelle joille rakentamisrajoitus ei ole tarpeen. (KHO 586/2019)

MRL:n puitteissa kunnilla on kuitenkin niin sanottu kaavoitusmonopoli eli laaja harkintavalta sen suhteen, miten ne haluavat alueitaan kehittää ja mille alueille kaavoitusta suunnataan. Osa kunnista on harkintavaltansa puitteissa asettanut täsmällisen vähimmäisetäisyyden, jota lähemmäs asutusta tai muita toimintoja tuulivoimaloita ei voi sijoittaa. Kaavaa valmistellessaan kunta noudattaa tätä asettamaansa rajaa ja laatii kaavan niin, että se täyttää kyseisen vaatimuksen.

Kunnalla on vastaava harkintavalta myös päättää jonkin tietyn alueen kaavoituksen keskeyttämisestä tai lopettamisesta, eikä kunnalla ole velvollisuutta hyväksyä alueelle tietynsisältöistä kaavaa. Muun muassa korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisussa 2020:59 on todettu, että ellei vähimmäisetäisyyttä ole mahdollista noudattaa, kunta voi keskeyttää kaavan valmistelun.

Kunnalla on maankäyttö- ja rakennuslain perusteella laaja harkintavalta sen suhteen, miten se haluaa alueitaan kehittää ja mille alueille kaavoitusta suunnataan. Kunnan velvollisuudesta laatia ja pitää yleiskaava ajan tasalla ei seuraa yksittäiselle maanomistajalle tai muulle yksityiselle oikeuden haltijalle oikeutta saada kunnan alueita kaavoitetuksi haluamallaan tavalla, vaan kaavan laatiminen on kunnan harkittavissa.

Myöskään maakuntakaavassa tietylle alueelle osoitettu tuulivoimaloiden alue tai tuulivoimayhtiön kanssa tehty kaavoitussopimus eivät velvoita kuntaa hyväksymään alueelleen tietyn sisältöistä yleiskaavaa. Kunnalla on vastaava harkintavalta myös sen päättäessä jonkin tietyn alueen kaavoituksen keskeyttämisestä tai lopettamisesta.

Virtain kaupunki on tuulivoima kaavoitusaloitteita käsitellessään linjannut, että kunkin kaavoitettavan alueen tilanne tutkitaan erikseen kaavoituksen ja YVA-menettelyn yhteydessä saatujen selvitysten perusteella, jotka perustuvat lainsäädännössä määriteltyihin kriteereihin. Yleisrajoituksen asettaminen ilman mitään laissa määriteltyä perustetta asettaa eri alueet, maanomistajat, asukkaat ja toimijat eriarvoiseen asemaan. Tietyn raja-arvon asettaminen yleisesti rajaa myös mahdollisesti myöhemmin tulevien hankkeiden suunnittelua tai estää sen.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Viitanen Henna
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus merkitsee edellä esitetyn tiedoksi sekä esittää valtuustolle, että asia katsotaan aloitteena loppuunkäsittelyksi.
Päätös	<p>Keskustelun kuluessa Pirjo Ala-Kaarre esitti, että Virtain kaupunki tekee periaatepäätöksen kolmen kilometrin suojaetäisyyden vaatimisesta kaikkiin tuulivoimahankkeisiin ja edellyttää sitä, kun tuulivoima-alueet tulevat aikanaan tarkemmin käsiteltäväksi päätöksentekoon. Esitys raukesi kannattamattomana.</p> <p>Kaupunginhallitus hyväksyi pohjaehdotuksen.</p> <p>Kaavoitus- ja kehittämispäällikkö Mika Aalto oli läsnä asiantuntijana Teamsin välityksellä tämän pykälän käsittelyn ajan.</p>
Lisätietoja	Kaavoitus- ja kehittämispäällikkö Mika Aalto, puh. 044-715 1250, sähköposti: etunimi.sukunimi@virrat.fi
Jakelu	Valtuusto